

ІЄРАРХІЧНЕ УЗГОДЖЕННЯ ПРИЙНЯТТЯ ФІНАНСОВИХ РІШЕНЬ У БАНКІВСЬКІЙ СФЕРІ

*Г.М. Азаренкова, канд. екон. наук, доц.,
Харківська філія Української академії банківської справи*

Ефективність роботи банківської установи багато в чому залежить від прийнятого рішення, що у цілому передбачає вибір певної альтернативи з деякої можливої їх множини. Утім цей вибір залежить від кількості та якості даних, до яких належать:

- інформація відносно найбільш прийнятних альтернативних варіантів прийняття рішення;
- інформація щодо переваги кожної з альтернатив;
- інформація стосовно цілей та критерію вибору;
- інша внутрішня та зовнішня інформація, яка справляє вплив на прийняття того або іншого рішення, обумовлює специфічність використання методів вибору відповідного рішення. Проте ця змінність внутрішньої та зовнішньої інформації передбачає наявність окремої процедури узгодження прийнятих рішень. Тобто важливим аспектом застосування певних рішень є урахування специфічності інформації.

Крім того, слід зауважити, банківський менеджмент теж має свою специфіку, що “пов’язано з уявою про банк як про відкриту складну динамічну систему управління ресурсами в їх грошовому вираженні” [1, с. 18].

Утім найбільш характерним та розвинутим (із формалізованої точки зору) прикладом, де потрібне постійне узгодження прийняття фінансових рішень у банківській сфері, є формування та ведення портфеля цінних паперів комерційного банку. Формування портфеля цінних паперів комерційного банку розглянуто у роботах Г. Марковіца [2, 3]. Однак недоліком такого формування є відсутність чіткого врахування ймовірності руйнування цінного папера окремого виду та портфеля в цілому. Поряд з цим, застосування класичних методів формування портфеля цінних паперів комерційного банку в умовах, які властиві економічному розвитку в Україні, обмежене недостатнім рівнем розвитку ринку цінних паперів та відсутністю певного обсягу статистичного матеріалу. Це обумовлює деяку невизначеність щодо прийняття відповідних рішень. Для уникнення такої невизначеності застосовуються різні підходи та засоби. Проте найбільш придатним засобом боротьби з фактором невизначеності при прийнятті фінансових рішень із погляду специфіки банківської діяльності, на думку автора, є впровадження ієрархії. Тому, із метою адаптації існуючих методів і підходів прийняття фінансових рішень у банківській сфері до умов господарювання та економічного розвитку в Україні, доцільним є впровадження цих рішень за допомогою ієрархічного узгодження.

Сутність такого підходу полягає у розгляді на кожному рівні ієрархії функції управління як сукупності деяких визначених підфункцій, загальна мета яких полягає у забезпеченні окремого рівня ієрархії відповідними показниками за обраними критеріями. Утім визначення рівнів ієрархії також можливе за

рахунок встановлення деякого узагальненого критерію досягнення певного фінансового рішення. Інакше кажучи, якщо прийняття фінансового рішення вимагає збалансованого встановлення деякого узагальненого показника за різними критеріями, то таке завдання також може розглядатися як ієрархічне узгодження:

$$\Omega = F(\Omega_1, \Omega_2, \dots, \Omega_n),$$

- де Ω – загальний критерій прийняття фінансового рішення;
 Ω_i – i -й ($i = \overline{1, n}$) частковий критерій прийняття рішення. Ці часткові критерії й утворюють різні рівні ієрархії загального критерію;
 F – вигляд функціональної залежності, за допомогою якої визначається загальний критерій. Іншими словами, функціональна залежність F визначає правила узгодження різних часткових критеріїв між собою при прийнятті загального фінансового рішення.

Однак найбільш складним є розв'язання кількох завдань, кожне з яких передбачає застосування окремого управління. В якості такої задачі є загальне управління банківською установою. У цьому випадку спочатку доцільною є побудова загального дерева ієрархії окремих завдань, що постають перед банком. Потім необхідне визначення множини функцій управління щодо прийняття відповідних рішень та побудова окремих підієрархій за різними критеріями управління. Таким чином, перед нами постає поліваріантна та багатокритеріальна задача щодо узгодження та прийняття певних рішень. Її розв'язання також можливе за допомогою ієрархії, але у цьому разі це буде вже поліієрархія. Для того, щоб формалізувати таке завдання, на думку автора, доцільним є використання апарату теорії множин та теорії ймовірності. Тоді як загальне завдання банку, так як і кожне з окремих завдань, функціями управління складовими банківського менеджменту може бути уявлене у вигляді деяких множин, що утворюють певні рівні ієрархії. Спілкування між рівнями ієрархій (тобто відповідне узгодження окремих завдань управління) може розглядатися як відображення однієї множини у другу, де ймовірність такого переходу визначається або розраховується.

Крім того, можливе наочне подання ієрархічного узгодження рішень за рахунок застосування методів теорії графів. Це, у кінцевому результаті, дозволяє краще уявити сутність процесів, які відбуваються, та знайти найбільш ефективне рішення.

Список літератури

1. Васюренко О.В. Банківський менеджмент: Посібник. – К.: Видавничий центр “Академія”, 2001. – 320 с.
2. Markowitz Harry M. Portfolio Selection // Journal of Finance. – 1952. – Vol. 7. – № 1 (March). – P. 77-91.
3. Markowitz Harry M. The Optimization of the Quadratic Function Subject to Linear Constraints. – Naval Research Logistic Quarterly. – 1956. – Vol. 3. – № 1-2 (March–June). – P. 111-133.

Азаренкова Г.М. Ієрархічне узгодження прийняття фінансових рішень у банківській сфері / Г.М. Азаренкова // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: зб. наук. праць. – Суми: УАБС НБУ, 2003. – Т. 8. – С. 161-163.